

Nr. 22.

32

Q. D. B. V.
SERENISSIMI AC POTENTISSIMI DOMINI,
DOMINI
FRIDERICI WILHELMI,
REGIS BORVSSIAE, S. R. I. ARCHI-CAMERARII
ET ELECTORIS, MARCHIONIS BRANDENBURGICI,
RELIQVA,

DOMINI SVI LONGE CLEMENTISSIMI,
SVMMIS AVSPICIIS AC MANDATO.

LECTIONES PVBLICAS ET PRIVATAS,

HOC SEMESTRI AESTIVO HABENDAS,
FRIDERICIANAE ACADEMIAE CIVIBVS,
IIS PRAESERTIM,

QVI SACRAM AMANT PHILOGIAMI,
INDICAT

M. CHRISTIANVS BENEDICT. MICHAELIS,
PHILOSOPHIAE PROF. P. EXTRAORDINAR.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Typis CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ. 1713.

ah.

1. 2. 3. 4.
5. 6. 7. 8. 9.
10. 11. 12. 13. 14.
15. 16. 17. 18. 19.
20. 21. 22. 23. 24.
25. 26. 27. 28. 29.
30. 31. 32. 33. 34.
35. 36. 37. 38. 39.
40. 41. 42. 43. 44.
45. 46. 47. 48. 49.
50. 51. 52. 53. 54.
55. 56. 57. 58. 59.
60. 61. 62. 63. 64.
65. 66. 67. 68. 69.
70. 71. 72. 73. 74.
75. 76. 77. 78. 79.
80. 81. 82. 83. 84.
85. 86. 87. 88. 89.
90. 91. 92. 93. 94.
95. 96. 97. 98. 99.
100. 101. 102. 103. 104.
105. 106. 107. 108. 109.
110. 111. 112. 113. 114.
115. 116. 117. 118. 119.
120. 121. 122. 123. 124.
125. 126. 127. 128. 129.
130. 131. 132. 133. 134.
135. 136. 137. 138. 139.
140. 141. 142. 143. 144.
145. 146. 147. 148. 149.
150. 151. 152. 153. 154.
155. 156. 157. 158. 159.
160. 161. 162. 163. 164.
165. 166. 167. 168. 169.
170. 171. 172. 173. 174.
175. 176. 177. 178. 179.
180. 181. 182. 183. 184.
185. 186. 187. 188. 189.
190. 191. 192. 193. 194.
195. 196. 197. 198. 199.
200. 201. 202. 203. 204.
205. 206. 207. 208. 209.
210. 211. 212. 213. 214.
215. 216. 217. 218. 219.
220. 221. 222. 223. 224.
225. 226. 227. 228. 229.
230. 231. 232. 233. 234.
235. 236. 237. 238. 239.
240. 241. 242. 243. 244.
245. 246. 247. 248. 249.
250. 251. 252. 253. 254.
255. 256. 257. 258. 259.
260. 261. 262. 263. 264.
265. 266. 267. 268. 269.
270. 271. 272. 273. 274.
275. 276. 277. 278. 279.
280. 281. 282. 283. 284.
285. 286. 287. 288. 289.
290. 291. 292. 293. 294.
295. 296. 297. 298. 299.
300. 301. 302. 303. 304.
305. 306. 307. 308. 309.
310. 311. 312. 313. 314.
315. 316. 317. 318. 319.
320. 321. 322. 323. 324.
325. 326. 327. 328. 329.
330. 331. 332. 333. 334.
335. 336. 337. 338. 339.
340. 341. 342. 343. 344.
345. 346. 347. 348. 349.
350. 351. 352. 353. 354.
355. 356. 357. 358. 359.
360. 361. 362. 363. 364.
365. 366. 367. 368. 369.
370. 371. 372. 373. 374.
375. 376. 377. 378. 379.
380. 381. 382. 383. 384.
385. 386. 387. 388. 389.
390. 391. 392. 393. 394.
395. 396. 397. 398. 399.
400. 401. 402. 403. 404.
405. 406. 407. 408. 409.
410. 411. 412. 413. 414.
415. 416. 417. 418. 419.
420. 421. 422. 423. 424.
425. 426. 427. 428. 429.
430. 431. 432. 433. 434.
435. 436. 437. 438. 439.
440. 441. 442. 443. 444.
445. 446. 447. 448. 449.
450. 451. 452. 453. 454.
455. 456. 457. 458. 459.
460. 461. 462. 463. 464.
465. 466. 467. 468. 469.
470. 471. 472. 473. 474.
475. 476. 477. 478. 479.
480. 481. 482. 483. 484.
485. 486. 487. 488. 489.
490. 491. 492. 493. 494.
495. 496. 497. 498. 499.
500. 501. 502. 503. 504.
505. 506. 507. 508. 509.
510. 511. 512. 513. 514.
515. 516. 517. 518. 519.
520. 521. 522. 523. 524.
525. 526. 527. 528. 529.
530. 531. 532. 533. 534.
535. 536. 537. 538. 539.
540. 541. 542. 543. 544.
545. 546. 547. 548. 549.
550. 551. 552. 553. 554.
555. 556. 557. 558. 559.
560. 561. 562. 563. 564.
565. 566. 567. 568. 569.
570. 571. 572. 573. 574.
575. 576. 577. 578. 579.
580. 581. 582. 583. 584.
585. 586. 587. 588. 589.
590. 591. 592. 593. 594.
595. 596. 597. 598. 599.
600. 601. 602. 603. 604.
605. 606. 607. 608. 609.
610. 611. 612. 613. 614.
615. 616. 617. 618. 619.
620. 621. 622. 623. 624.
625. 626. 627. 628. 629.
630. 631. 632. 633. 634.
635. 636. 637. 638. 639.
640. 641. 642. 643. 644.
645. 646. 647. 648. 649.
650. 651. 652. 653. 654.
655. 656. 657. 658. 659.
660. 661. 662. 663. 664.
665. 666. 667. 668. 669.
670. 671. 672. 673. 674.
675. 676. 677. 678. 679.
680. 681. 682. 683. 684.
685. 686. 687. 688. 689.
690. 691. 692. 693. 694.
695. 696. 697. 698. 699.
700. 701. 702. 703. 704.
705. 706. 707. 708. 709.
710. 711. 712. 713. 714.
715. 716. 717. 718. 719.
720. 721. 722. 723. 724.
725. 726. 727. 728. 729.
730. 731. 732. 733. 734.
735. 736. 737. 738. 739.
740. 741. 742. 743. 744.
745. 746. 747. 748. 749.
750. 751. 752. 753. 754.
755. 756. 757. 758. 759.
760. 761. 762. 763. 764.
765. 766. 767. 768. 769.
770. 771. 772. 773. 774.
775. 776. 777. 778. 779.
780. 781. 782. 783. 784.
785. 786. 787. 788. 789.
790. 791. 792. 793. 794.
795. 796. 797. 798. 799.
800. 801. 802. 803. 804.
805. 806. 807. 808. 809.
810. 811. 812. 813. 814.
815. 816. 817. 818. 819.
820. 821. 822. 823. 824.
825. 826. 827. 828. 829.
830. 831. 832. 833. 834.
835. 836. 837. 838. 839.
840. 841. 842. 843. 844.
845. 846. 847. 848. 849.
850. 851. 852. 853. 854.
855. 856. 857. 858. 859.
860. 861. 862. 863. 864.
865. 866. 867. 868. 869.
870. 871. 872. 873. 874.
875. 876. 877. 878. 879.
880. 881. 882. 883. 884.
885. 886. 887. 888. 889.
890. 891. 892. 893. 894.
895. 896. 897. 898. 899.
900. 901. 902. 903. 904.
905. 906. 907. 908. 909.
910. 911. 912. 913. 914.
915. 916. 917. 918. 919.
920. 921. 922. 923. 924.
925. 926. 927. 928. 929.
930. 931. 932. 933. 934.
935. 936. 937. 938. 939.
940. 941. 942. 943. 944.
945. 946. 947. 948. 949.
950. 951. 952. 953. 954.
955. 956. 957. 958. 959.
960. 961. 962. 963. 964.
965. 966. 967. 968. 969.
970. 971. 972. 973. 974.
975. 976. 977. 978. 979.
980. 981. 982. 983. 984.
985. 986. 987. 988. 989.
990. 991. 992. 993. 994.
995. 996. 997. 998. 999.
999. 999. 999. 999. 999.

Vod vetus ait prouerbium, *Difficilia que pulchra*, id de sanctis quodammodo valet Prophetarum oraculis. Nodos enim haec passim habent, & suis implicita sunt difficultatibus: quas superare, id vero haud parui laboris est, nec nisi assiduo & continuis cum precibus coniuncto adquiritur scrutamine. Loquuntur mysteria, in quæ Angeli cupiunt introspicere 1 Petr. 1, 12. ad quæ percipienda ipsi opus habuerunt scrutamine sancti Vates, docente ibidem Apostolo v. 10 - 11. *De qua salute exquisuerunt & scrutati sunt qui de gratia in vos predixerunt, scrutantes, in quod vel quale tempus significaret qui erat in eis Spiritus Christi, pronuncians passiones Christi & gloriam illas consecuturam.* Quid? quod ipsi quorundam oraculorum sensum admirati potius sunt, quam intellexerunt, ignorantiam suam ac hebetudinem ad capienda illa mysteria fassl: cuius rei exemplum est Zach. 4, 5, 13. vbi Propheta sciscitant Angelu, anne sciat, quid sibi ista ve-llint, ingenue responderet, *Non, Domine mihi: & Dan. 12, 8.* vbi Daniel, *Audiu equidem*, inquit, *verum non intellexi.* Omnino tantæ in prophetiis sublimitates, tantæ profunditates subinde sunt, ut qui rimatur eas, cum Moze vi-

deatur in nubem & caliginem ingredi, ac ex abyssō in abyssum immergi. Illis certe, qui carent diuino lumine, visio omnis est, instar libri obsignati, quem nec rūdis, quia rūdis est, legere valet, nec doctus interpretari, donec liber clausus est Esa. 29, 11. 12. Si verba consideres, breuia ut plurimum & absissa sunt, & plus innuunt, quam primo obtutu videntur prodere: ellipses nullib[us] magis, quam heic, frequentatæ; stilus passim figuratus, perpetuisque allegoriis ac parabolis tectus; numerorum non minus, quam personarum mutationes crebræ. Ex quo efficitur, ut ambiguis sepe sis, ipsine loquuntur Prophetæ, an Deum aliosue loquentes inducant? de seipsis dicant, an de alio quopiam? quis sit item, ad quem verba faciunt? Denique ut nexus verborum, quo alia ex aliis pendent, legentibus constet, ad hoc magna opus est attentione.

Attamen, vtut difficilia sint Prophetarum oracula, pulchra nihilominus sunt, vt pote, sicut Scriptura omnis, sic ipsa etiam θεοπνευσα, ac utilia ad doctrinam, elenchum, correctionem, ac institutionem in iustitia, ut perfectius fit homo Dei, ad omne opus bonum plane instruc̄tus 2 Tim. 3, 16. 17. Nec enim hominis voluntate allata olim est prophetia, sed a Spiritu: S. acti homines Dei loquuti sunt 2 Petr. 2, 21. Vnde Apostolus ibidem v. 19. Habetis, inquit, firmius verbum propheticum, cui recte facitis quod attendatis, velut lucernæ splendenti in obscuro loco, donec dies ilucescat ac lucifer exoriatur in cordibus vestris. Quid pulchrius, quam legere atque ad usum suum conuertere scripta illorum, quos precones maiestatis diuine & correctores prauitatis humanae, resipiscentiae & conversionis doctores, arcane sapientie patres, & preparatores aduentus Christi in carnem, vetus nominavit Ecclesia? Quid pulchrius, quam ea, quæ vnius Dei Spiritu

* (5) *

Spiritu pleni Prophetæ pari & consona voce prædixerunt, videre impleta esse implerique quotidie? cernere, velut in speculo, præteritæ, præsentis ac futuræ ætatis imaginem? Sine Prophetarum scrutinio vitam terere, nec signa temporum ab eis definita discernere Matth. 16, 3, quid est aliud, quam viuere in diem, & Ennianum illud sequi: *Incerte errat animus; præter propter vita viuitur?* Auget sane hoc studium, quam summo debeimus Nunini, reuerentiam, auget pietatem, auget spem ac fiduciam: nec vacillare potest qui, ut Apostolico, sic Propheticō fundamento superstructus est Eph. 2, 20.

Sint igitur Prophetarum scripta difficilia, sint nobis nonnullibi obscura; at hoc diligentiam nostram accuere debet, non hebetare: sint aliquando supra capitum vel intellectum nostrum; hoc quidem hebetudinis nostræ argumentum est, at, ut prophetici verbi fastidium inde concipiatur, non decet. Nondum advenit quod perfectum est; sed ἐν μέρεσι γνωσθούσεν, ἢ ἐν μέρεσι προφητεύουσεν i Cor. 13, 6. interim tamen Paulo obsequimur, dicenti Cor. 14, 1. *Seçtāmīni charitatem, ambitate spiritualia, magis tamen ut propheteis.* Nec immerito exsistamus, παναγιώποι illum, S. Apocalypsi Ioannis præfixum, *Beatus quisquis legit, & qui audiunt verba propheticæ, ac seruant quæ scripta in illa sunt,* ad omnem diuinarum prophetiarum lectionem quodammodo pertinere.

Non fallet autem nos studium nostrum, quidquid eius in scrutandis legitimate Prophetis posuerimus. Nam præterquam quod multa vaticinia verbis tam expressis ac signis tam lucidis constant, ut quilibet lector attentus ea facile intelligat; plurima his nostris temporibus

bus multo clariora sunt, quam fuerunt olim sub V. Testamento. Vaticinia enim vix melius intelliguntur, quam ex euentibus suis: quos qui obseruat & cum prophetis ipsis componit, næ huic plana fiunt vaticinia. Atqui Christus, de quo Moses ac vnuersi Prophetæ vaticinati sunt Luc. 24, 25-27. iam venit, & regnum eius toto orbe diffusum est. Vnde Luc. 10, 23. 24. *Iesus ad discipulos conuersus scorsim dixit, Beati oculi videntes quæ videris: dico enim vobis, multos Prophetas ac Reges volunt esse videre quæ vos videtis, nec vidisse, & audire quæ auditis, nec audiisse.* Meminerimus quod est Danieli prædictum, verba eius claudenda esse & librum ob signandum usque ad tempus finis, tum vero multos promte in illis versaturos esse magnamque cognitionem exstituram Dan. 12, 4. Hoc igitur priuilegio vtendum est nobis, & hac promissione, qui ad vltima vsque tempora deuenimus, excitandi sumus ad scrutandum diuina Prophetarum oracula.

Id autem vt feliciter & cum fructu fiat, nostram ante omnia reputemus ineptitudinem, eiusque consciū diuinum lumen ac reuelatos oculos exoremus; hoc primum scientes, quod omnis prophetia Scripturæ idæs ἐπιλύσεως non sit 1 Petr. 1, 20. sed Spiritum sanctum, prout auctorem, sic certum habeat interpretem. Cumque prophetiae parabolârum instar sæpe se habeant, & mentes inter nostras ac prophetarum sensus quoddam quasi velum interset; necesse est igitur, Dominum cum Petro rogare, vt iſtas nobis parabolas edifferat, ac Mosis & Prophetarum velum a nobis afferat, quo retinac facie gloriam Domini contemplemur 2 Cor. 3, 15-18. Secundum illud vero magna non minus attentione opus est, & me-

* (7) *

& meditacione continua; nec obliuiscendum nobis videtur
quam in Prophetarum lectione, quod Dominus incul-
cat, ὁ ἀναγνώσκων νοίτω, *QUI LEGIT, ATTENDAT*,
Matth. 24, 15. Hic enim est sapientia: qui habet vides,
attendat, quid Deus Ecclesie per Prophetas dicat! Ut
autem res ipsae, quas prophetiae continent, in Theolo-
gicis scholis explicantur; sic philologia sacra itidem ha-
bet, quod ad illustrandum illas conferre posit, decla-
rando voces & phrases authenticas, sine quarum co-
gnitione res ipsae vix possunt comprehendendi.

Ceterum cur hoc præfamine ad Vos utar, carissimi Commititones, restat ut breuiter exponam. Com-
plures nimirum anni effluxerunt, ex quo bonas litteras ac sacram in primis philologiam in florentissima
hac Fridericana non sine Vestro (ut spero) fructu,
certe fideliter & pro viribus docui: dum igitur fidem
ac diligentiam pro modulo meo probo, Deus, in cu-
ius manu sunt Regum corda, animum Serenissimi ac
Potentissimi Borusiæ Regis FRIDERICI, gloriofissi-
mæ memorię, Regis ac Domini nostri, dum viueret,
longe Indulgentissimi, ita flexit, ut priusquam mortali-
tati eximeretur, me Professoris Philosophiæ publici
extraordinarii locum capessere clementissime iusserit:
pro qua Regia Clementia, precor, ut Deus O. M. Glo-
riosissimi Regis Filium ac Successorem, Paternarum A-
vitarumque virtutum hæredem, Serenissimum ac Po-
tentissimum Principem, FRIDERICVM WILHEL-
MVM, Regem Borusiæ, Dominum meum longe Cle-
mentissimum, vna cum Serenissima Coniuge, REGI-
NA, ac tota Domo Brandenburgo-Borusifica, faustis
auspiciis, fausto regno ac exoptatis fortunare velit suc-
cessi-

* (2) *

cesibus! De materia igitur publicarum lectionum,
quas Clementissima Voluntas Regia iniunxit, delibe-
ranti visum est mihi, τὸ Δωδεκάπτοφτον, seu *Duodecim*
Prophetas Minores, post absolutos priuata opera Máio-
res, publice ex fontibus sacris explicare, eruendo voca-
bolorum phrasiumque proprietates ac pondera, osten-
dendo nexus orationis, ac illustrando quæ difficilia
sunt, ex geographia, historia, antiquitatibus ac ritibus
sacris, ut grammaticus prophetiarum sensus ubique
(quoad fieri potest) pandatur ac in aprico ponatur. Cu-
ius laboris, quod Deus bene vertat! initium faciam d.
XV. Maii, daturus ei horam tertiam post meridiem po-
stremis tribus per hebdomadam diebus. *Priuatin* ve-
ro proxime *Fundamenta Lingua S. docebo; quibus ad*
finem perductis, diuersis Collegiis, uno P. nataeuchum Mo-
sis, altero Hagiographa V. T. philologicē exponam, ad-
diturus prælectiones de Codicis Hebrei distinctionibus,
&c., si tempus permiserit & e re vestra fuerit, forte alias.
Singula Collegia quo tempore & quibus horis inchoa-
turus sim, distinctionis ex tabula publica significabo. Vos,
Commititones carissimi, diligentes ac seduli adeste, ac
sacræ philologiæ fructus ex benedictione diuina mecum
capite. Is autem, a quo est omne donum bonum, co-
naminibus nostris clementissime adsit, successusque
largissimos impertiatur. Valete. P. P. in Academia Fri-
dericiana feriis Paschalibus, anno cl̄i locc XIII.

= 4. Okt. 1979

B 6 13.
8

Schlesw.
Salzwedel

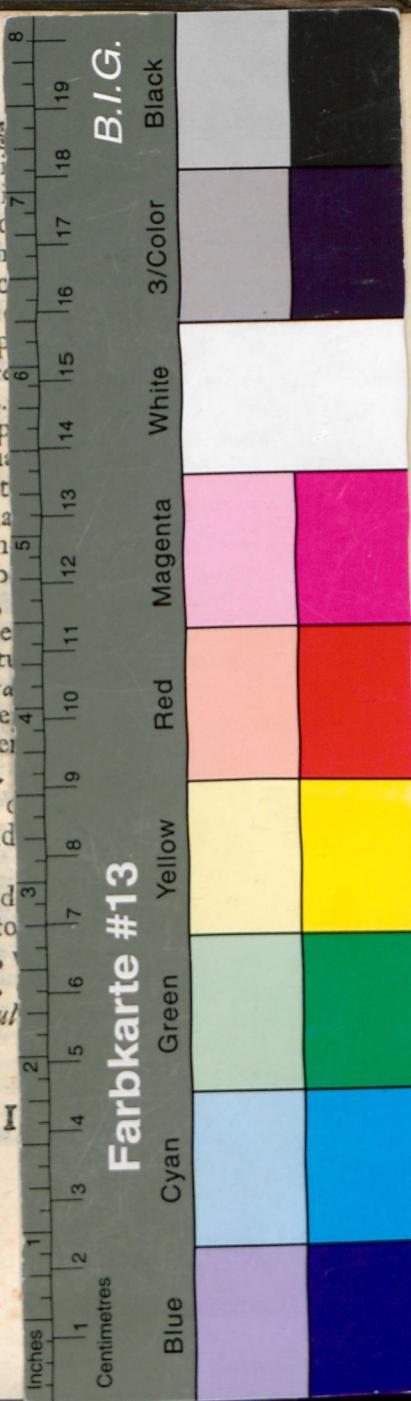

S. 8

UDK

32
Q. B. B. V.

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI DOMINI,
DOMINI

FRIDERICI WILHELMI,
REGIS BORVSSIAE, S. R. I. ARCHI-CAMERARII
ET ELECTORIS, MARCHIONIS BRANDENBURGICI,
RELIQVA,

*DOMINI SVI LONGE CLEMENTISSIMI,
SVMMIS AVSPICIIIS AC MANDATO,*

LECTIONES PVBLICAS ET PRIVATAS,

HOC SEMESTRI AESTIVO HABENDAS,
FRIDERICIANAE ACADEMIAE CIVIBVS,
IHS PRAESERTIM,

*QVI SACRAM AMANT PHILOLOGIAM,
INDICAT*

M. CHRISTIANVS BENEDICT. MICHAELIS,
PHILOSOPHIAE PROF. P. EXTRAORDINAR.

---

*HALÆ MAGDEBURGICÆ,
Typis CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ. 1713.*

ah.